

Eerste ziektebeelden: aan de slag

• EINDREDACTIE: PETER KNIPPELS, BLOEMBOLLENKEURINGSDIENST

Het is voorjaar. Hiermee breekt het tijdstip aan dat de voorjaarsbloeiers boven de grond komen en dat het selectiewerk kan starten. Met ingang van deze editie van BloembollenVisie laat de BKD een groot aantal ziektebeelden zien, passend bij de gewasontwikkeling en de tijd. In deze eerste aflevering staan vroege beelden centraal.

NARCIS

Vroege virusbeelden in narcissen manifesteren zich al vrij snel in de bladtopen. Een duidelijke licht- en donkergroene kleurbreking (mozaïek) is een symptoom voor de aanwezigheid van virus. Er zijn natuurlijk verschillen tussen de cultivars. Met name in de grootbloemige cultivars (grootkronigen, trompetten) kan een vroegtijdige selectie bijzonder nuttig zijn. Voordeel is dat in dit stadium de planten nog niet zo volumineus zijn en dat ze zonder veel spitwerk nog kunnen worden uitgestoken. Selecteert men door het gebruik van chemische middelen, dan is het belangrijk dat alle bovengrondse delen van de plant aangetipt worden. Pas dan zal er sprake zijn van volledige doding van de bol.

TULP

Vroege selectie op tulpenmozaïekvirus (TBV) in tulpen is bijzonder belangrijk. Door tijdig met de selectie te starten, ruim voordat de eerste luizenvluchten plaatsvinden, worden potentiële infectiebronnen weggenomen. De selectie in een vroeg stadium zal zich hoofdzakelijk toespitsen op de roodverkleuring aan de buitenzijde van de planten (overigens niet te verwarren met het 'koubont'). Daarnaast is het belangrijk dat ook de stand van de plant in oogenschouw genomen wordt. Door tulpenmozaïekvirus aangetaste planten hebben veelal een 'pijperige' en geknepen stand. Ook aantastingen van tabaksrattelvirus (TRV) en augustaziek zijn veelal in een vroeg stadium goed onderscheidbaar. Wees er op bedacht dat met name de Darwinhybriden TRV-

gevoelig zijn en dat de karakteristieke ruitvormige strepen vanuit het okselblad al bij spreiding van de plant zichtbaar zullen zijn. Vroegbloei (zogenaamde noodbloei) in hardschalige tulpen kan duiden op de aanwezigheid van het destructoraaltje (*Ditylenchus destructor*). Vraag bij twijfel uw keurmeester om advies.

HYACINT EN KROKUS

Zodra het winterdek van de hyacinten verwijderd is en de planten de tijd gekregen hebben om wat te strekken en 'op te groenen' zal bij veel cultivars zowel aan de buitenzijde als aan de binnenzijde van de bladeren de typische licht- en donkergroene hyacintenmozaïekvirusbeelden (HMV) zichtbaar worden. Ook het TRV zal zich in een gevoelige cultivar als 'Carnegie' al vroeg kunnen manifesteren.

In de grootbloemige krokussen zal tijdens de bloei op het waaierbont geselecteerd moeten worden. Aantastingen als grijsvirus, tabaksrattelvirus en aaltjeszieke (*Aphelenchoides subtenuis*) zijn later in het seizoen zichtbaar.

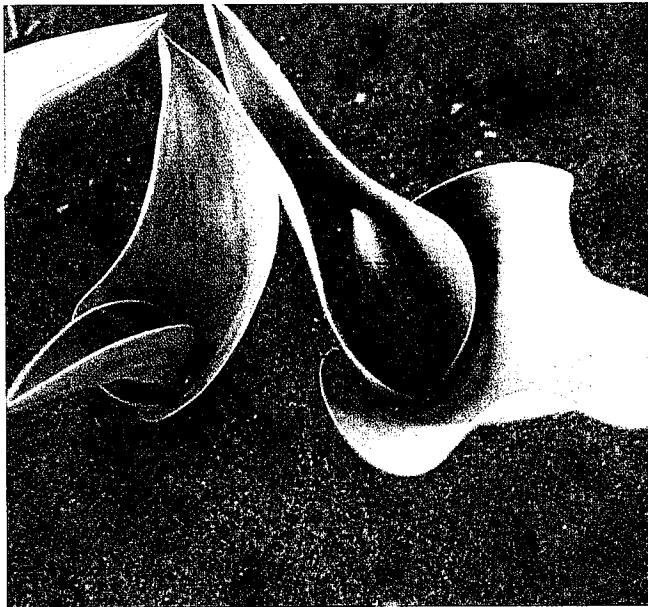
VIRUSMANAGEMENT

Virusmanagement is de eerste stap in de beheersing van tulpenmozaïekvirus gezet. Bij verschillende bijeenkomsten is gebleken dat in het tulpenvak behoefte bestaat om TBV, maar ook andere virussen, beter te kunnen beheersen. BKD Services heeft deze handschoen opgepakt. Binnen het concept Virusmanagement wordt een groot aantal specifieke gegevens en data van individuele telers of bedrijven gebundeld en kan BKD Services komen tot een plant-

advies, hetgeen bij kan dragen in het onder controle houden van de virussituatie in de betreffende tulpenkramen. Deze specifieke gegevens bestaan onder andere uit de samenstelling van de kraam, de partijgeschiedenissen, vroege ELISA-uitslagen, cultivargevoeligheden en -bijzonderheden, perceelsinformatie en verspreidingsrisico's. Aan de hand van deze complexe materie kan in overleg met de individuele teler, of wellicht een groep van telers, een plant- en selectieadvies opgemaakt worden. Door een bepaalde plantlocatie en plantvolgorde vast te stellen, kan een scheiding van goede en minder goede partijen gemaakt worden. Tevens kan bepaald worden in welke partijen meer of minder energie ten aanzien van de selectie gestoken dient te worden.

Beelden van TBV in 'Gander'

Tulpenmozaïekvirus in 'Prinses Irene'

Vroege beelden van Augustaziek in 'Abba'

In narcis is zichtbaar virus al snel goed te zien

Waaierbont in krokus

Zo manifesteert TRV zich in de cultivar 'Purissima'

ZIEKTENBEELDENDEMONSTRATIES

De ziektebeeldendemonstraties van de BKD staan voor de deur. Het moment om de vakkennis op het terrein van ziekten en afwijkingen op te frissen. De BKD organiseert ook dit voorjaar weer op verschillende locaties ziektebeeldendemonstraties. Een bezoek aan de ziektebeeldendemonstratie is niet alleen interessant voor de nieuwkomers én oude rotten in het bloembollenvak. Er zal materiaal van (bijna) alle voorjaarsbloeiende gewassen aanwezig zijn.

22 maart	BKD	Zwartelaan 2 te Lisse	10.00 uur *) 13.00-16.00 uur
24 maart	BolleNoord	Groteweg 9 te 't Zand	13.00-16.30 uur
31 maart	Groenhorst College	Balkan 16 te Emmeloord	19.30-22.00 uur

*) Bijeenkomst alleen voor telers uit Zuidwest Nederland (West-Brabant, Zeeland en Zuid-Hollandse Eilanden)